

JOSEP ROVIROSA OLIVÉ, secretari general de la Fundació Consell de la Informació de Catalunya,

CERTIFICA: Que en relació a l'expedient de tramitació ordinària núm. 23/2023 els membres del Consell de la Informació de Catalunya van adoptar per unanimitat en reunió ordinària de data 29 de gener de 2024 el següent acord, segons la documentació de l'expedient:

Expedient núm. 23/2023

ASSUMPTE: Queixa presentada per l'**Associació Observatori de Drets Humans** (Observatori DESCA), en relació a una informació publicada al canal de notícies virals **Cribeo** de la pàgina web de **La Vanguardia**, el dia 30 de novembre de 2023, sota el títol: *"Activista climàtica dice tener 'ecoansiedad' y destapan que viaja por todo el mundo por ocio: 'Contamina más en 1 año que yo toda la vida'"*, en referència a unes manifestacions fetes per una representant de l'associació sobre la COP28.

ANTECEDENTS

La queixa fa referència a la publicació a La Vanguardia de la polèmica i el tracte denigrant que l'ambientòloga i activista climàtica G.T. va rebre a les xarxes socials, arran de l'emissió d'un vídeo al portal de notícies 324.cat. El vídeo es va emetre en el context de la conferència de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic, COP28. La Vanguardia va publicar la notícia al canal **Cribeo**, dedicat a notícies virals i fenòmens que es produeixen a les xarxes socials

G.T. és tècnica de justícia climàtica a l'Observatori DESCA i en el vídeo, on actuava com a representant i en nom de l'observatori, feia una exposició dels prolegòmens de la imminent COP28 que havia de tenir lloc el novembre-desembre de 2023.

En l'esmentat vídeo, G.T. feia referència a l'anomenada "ecoansietat", un neologisme que s'utilitza per descriure la por que experimenten algunes persones respecte al futur pròxim, a conseqüència de la crisi climàtica. Així mateix, es preguntava per què aquesta "ecoansietat" no la tenen també els responsables polítics que participaran en la COP28. I lamentava, entre altres reaccions negatives, que s'hagi arribat al punt de que la gent es plantegi no tenir fills per por a la crisi climàtica.

El vídeo emès per 324.cat va tenir una gran repercussió a les xarxes socials, amb milers de reaccions destinades a ridiculitzar el discurs de G.T. i menystenir el concepte "ecoansietat" emprat per la representant de l'Observatori DESCA en el decurs de l'entrevista i, en general, les manifestacions fetes per l'ambientòloga.

Però el nucli de les crítiques s'ha centrat en la vida personal de l'ambientòloga, fent referència a la seva "afició als viatges arreu del món i a que en els darrers temps se l'havia pogut veure a llocs com Colòmbia, Tailàndia, Egipte o Mèxic". Una praxis que resultaria contradictòria amb el seu discurs. "En un any, ha contaminat més que jo en tota la meua vida", va escriure un usuari de les xarxes socials.

L'Observatori DESCA va reaccionar ràpidament amb un comunicat on, més enllà de refermar el posicionament de la institució sobre els perills que amenacen els drets econòmics, socials, culturals i ambientals de les persones, lamentava les crítiques fetes des de les xarxes socials a la seva tècnica de justícia climàtica, que considerava deplorables.

També exigeix la retirada immediata de la informació publicada pel canal Cribeo i la reparació adequada en funció del mal causat, i es reserva el dret a emprendre les accions legals que consideri oportunes.

CRITERIS DEL CODI DEONTOLÒGIC

L'Observatori DESCA que formula la queixa considera que la peça informativa vulnera tres criteris i un annex del Codi Deontològic:

Criteri 01. Informar de manera acurada i precisa.

El professional del periodisme està compromès amb la recerca de la veritat i, conseqüentment, té l'obligació d'acostar-se a la realitat dels esdeveniments amb la màxima fidelitat possible. Els mitjans han d'observar sempre una clara distinció entre les informacions i les opinions, la difondre únicament informacions contrastades amb diligència, i evitar la difusió de conjectures i rumors com si es tractés de fets.

Criteri 02. Evitar perjudicis per informacions sense prou fonament.

No s'han d'usar expressions injurioses ni difondre dades imprecises o sense base suficient que puguin lesionar la dignitat de les persones i provocar dany o descrèdit a entitats públiques o privades.

Criteri 09. Respectar el dret a la privacitat.

Les persones han de ser tractades amb respecte i dignitat, particularment les més vulnerables. Cal evitar les intromissions innecessàries i les especulacions gratuïtes sobre els seus sentiments i circumstàncies. Danyar de forma injustificada la dignitat dels individus de paraula o amb imatges, fins i tot més enllà de la seva mort, contravé l'ètica periodística. Els casos de suïcidi només es difondran quan tinguin rellevància personal o siguin de manifest interès públic, tenint en compte, a més, el risc d'un efecte mimètic.

Annex B. Recomanacions sobre Internet. Punt 02. Transparència i rigor.

- El producte informatiu ha de poder ser identificat com a tal sigui quina sigui la seva naturalesa formal. La distinció entre informació i opinió també és igualment exigible, així com la diferenciació entre publicitat i informació.
- Les informacions han d'anar datades i convé que els links portin igualment les referències adequades per tal d'orientar els destinataris i mantenir contextualitzades les dades.
- Com en altres mitjans, la immediatesa no és excusa per obviar principis deontològics com el recurs a fonts fiables i la contrastació de les dades.
- Les informacions difoses a través de les xarxes socials tampoc no poden propagar rumors infundats, ni emetre judicis de valor injuriosos.

L'Observatori DESCA basa aquestes presumpcions de vulneració en diferents arguments. En el cas del criteri 01, pel fet que la peça periodística objecte de la queixa es basava única i exclusivament en els comentaris dels usuaris de les xarxes socials, donant veracitat a afirmacions de tercers sense verificar.

El criteri 02 es considera vulnerat perquè s'entén que el professional que ha elaborat la notícia no ha contrastat la veracitat dels fets que es critiquen, ni ha contactat a G.T o a l'Observatori DESCA.

Pel que fa al criteri 09, se cita el paràgraf següent de l'article: "*varios tuiteros han apuntado que T. es una amante de los viajes por ocio alrededor del mundo y que en los últimos tiempos se la ha podido ver en países como Colombia, Tailandia, Egipto o México*", que no és més que una especulació sobre la vida privada i les aficions de la treballadora de l'Observatori DESCA.

AL·LEGACIONS

El mitjà La Vanguardia va ser convidat pel CIC, el dia 11 de desembre, a presentar les al·legacions que considerés oportunes en relació a la queixa de l'Observatori DESCA. Aquestes al·legacions van ser rebudes l'endemà mateix i en elles destaquen els següents punts:

- La informació objecte de la queixa va ser publicada pel **canal Cribeo** de La Vanguardia, dedicat a notícies que es produeixen a les xarxes socials, i que té un to i un format diferent de les informacions formals del diari.
- El diari va eliminar la informació minuts després de rebre la queixa de l'Observatori DESCA per correu electrònic en considerar que, tot i les característiques específiques del canal Cribeo sobre notícies virals, la informació no complia amb els estàndards periodístics del diari i que, per tant, no s'hauria d'haver publicat sense haver recollit o intentat recollir la versió de G.T o de la pròpia associació.
- En el context del canal d'informacions virals Cribeo, de La Vanguardia, la peça descrivia les reaccions que s'havien produït a les xarxes socials respecte del vídeo protagonitzat per G.T i emès al canal 324 en relació a la cimera de la COP28.
- L'article recollia opinions i valoracions crítiques emeses per usuaris a les xarxes socials, però la informació no emetia informacions o valoracions que es puguin atribuir al diari. En aquest sentit, la queixa fa al·lusió a la praxis periodística, però no assenyala fets incerts continguts en la notícia.
- El diari va oferir a G.T i a l'Observatori DESCA la possibilitat de donar la seva perspectiva sobre el tema.

PONÈNCIA

Els fets que donen lloc a la queixa de l'Observatori DESCA, detallats en els apartats anteriors, es deriven del ressò que La Vanguardia va donar a les reaccions dels usuaris xarxes socials a l'entrevista a G.T publicada pel portal de notícies @324.cat.

L'Observatori DESCA focalitza la seva queixa precisament en el fet de que la informació donada per Cribeo es limita a descriure les reaccions crítiques aparegudes a les xarxes socials en lloc de posar l'èmfasi en allò que realment és important, és a dir, les conseqüències negatives que es poden derivar, i s'estan derivant ja, de l'impacte de la crisi climàtica, i de la por creixent de la ciutadania vers els seus efectes, caracteritzada per allò que G.T anomena "ecoansietat".

En les seves al·legacions, La Vanguardia argumenta que cal tenir present que el canal Cribeo és un mitjà enfocat a fer-se ressò de les xarxes socials i que el seu estil periodístic és molt diferent del que aplica el diari habitualment.

Diu, a més, que l'article no feia cap valoració de les declaracions fetes per l'ambientòloga, però reconeix, en primer lloc, que el canal a través del qual es va difondre la informació és diferent del mitjà tradicional, i en segon lloc, admet que no complia amb els estàndards periodístics i que no s'hauria d'haver publicat.

En coherència amb aquesta darrera afirmació, La Vanguardia va procedir a eliminar la informació tan aviat com va tenir coneixement de la carta de queixa tramesa per l'Observatori DESCA. Al mateix temps, ha ofert a T. i a l'Observatori Desca la possibilitat d'exposar el seu punt de vista sobre el tema objecte de la queixa.

Entenem aquesta actitud com un reconeixement explícit de l'error, cosa que sempre és positiva. Però la preocupació d'aquest Consell no és tant la rectificació sinó l'existència en un diari de prestigi d'una secció on es reproduïen pràcticament calcats missatges que s'han fet virals a les xarxes. En un moment en el que la ciutadania té dificultats per distingir la frontera entre el periodisme i altres formes de comunicació, els mitjans han de ser extremadament rigorosos per mantenir la credibilitat. El periodisme que informa sobre allò que passa a les xarxes no pot reproduir acríticament les entrades més visitades. En tot cas, les ha de contextualitzar i donar veu, sempre, als afectats. Buscar els mateixos "clicks" que ja tenen les xarxes és un mal servei al periodisme i, sobretot, no respon al pacte amb els ciutadans que esperen una informació contrastada, rigorosa i veraç.

Analitzada la queixa presentada, a la vista de les al·legacions rebudes i de les consideracions fetes, entenem que la informació publicada al canal de notícies virals Cribeo de La Vanguardia vulnera el criteri 01 del Codi Deontològic, ja que no s'ha informat de manera acurada i precisa, donant veracitat a afirmacions sortides de les xarxes socials sense la preceptiva contrastació. Per més que la secció del diari -el canal Cribeo- es nodreixi exclusivament de continguts extrets de les xarxes, el periodisme no en pot fer un seguidisme acrític. Si a les xarxes tot s'hi val, el periodista ha de contrastar allò que publica i respectar l'ètica de la professió

Igualment, i per les mateixes raons exposades en el cas del criteri 01, la informació també vulnera el criteri 02 del Codi Deontològic, relatiu a evitar perjudicis per informacions sense prou fonament.

Creiem també que el fet donar ressò, de forma acrítica, als comentaris sobre els sentiments i les circumstàncies de l'activista que fan els usuaris de les xarxes contravé el criteri 09 que recomana "evitar les intrusions innecessàries i les especulacions gratuïtes" sobre les persones.

Finalment, la informació objecte de la queixa també comporta una vulneració de l'annex B punt 02, sobre transparència i rigor a internet, especialment en allò que disposa l'apartat

quart de l'annex: "Les informacions difoses a través de les xarxes socials tampoc no poden propagar rumors infundats, ni emetre judicis de valor injuriosos."

A les al·legacions, La Vanguardia reconeix que "el diari va eliminar la informació minuts després de rebre la queixa per correu electrònic de l'Observatori Desca" (dilluns dia 4, primera notificació de què tenim constància). És cert que la notícia ja no està disponible al web de La Vanguardia. Però sí que es pot trobar, encara, a través del buscador del mateix diari, el titular, les dues primeres línies de la notícia i les fotografies de G.T. La consultat s'ha fet el mateix dia que s'emet aquesta certificació, a

<https://stories.lavanguardia.com/search?q=Gisela+Torrents&author=&category=§ion=&startDate=&endDate=&sort=>

Aquest Consell valora la rectificació feta per La Vanguardia el mateix dia de rebre la queixa i el reconeixement de que la publicació no responia als criteris ètics de la professió periodística. Però creu que la supressió hauria de ser total i desindexar també la notícia al cercador del propi diari.

En conseqüència, el Consell de la Informació de Catalunya pren el següent

ACORD

El Consell de la Informació de Catalunya considera que la informació publicada per La Vanguardia al seu canal Cribeo vulnera els criteris 1, 2, 9 del Codi deontològic dels periodistes de Catalunya i també l'annex B punt 02, sobre transparència i rigor a internet.

Alhora, el CIC valora la ràpida supressió de la notícia al web del diari però insta a aquest mitjà a fer-ne desaparèixer del tot el seu rastre.

I per que així consti s'estén la present certificació, amb el vistiplau del president, a Barcelona en data 29 de gener de 2024. Certifico.

Vistiplau
Josep Carles Rius
President

Josep Rovirosa
Secretari General